

Gombos Péter – Látics Barbara: A betűtípus és a szövegértés összefüggésének vizsgálata felső tagozatos tanulók körében

A tanulmányban bemutatott kutatásnak az az alapvető kérdése, hogy mekkora szerepe van a betűtípus megválasztásának egy szöveg megértésében és felidőzésében felső tagozatos tanulók körében. A vizsgálat hipotézise szerint a felső tagozatos tanulók szövegértésére, az információk felidőzésére kedvezőbb hatással van a talpas betűtípussal írt szöveg, mint a talpatlan. A szakirodalomban nincs egységes álláspont ebben a kérdésben. Korábban főleg a betűtípusok képernyőről történő olvashatóságát mérték, jellemzően felnőttek körében. A cikkben ismertetett kutatás egy talpas és egy talpatlan betűtípusú szövegértési tesztet alkalmazott. Összesen 450 felső tagozatos tanuló vett részt a felmérésben. A szöveg olvasását egy szövegértési teszt követte, majd két héttel később 5-5 kérdésből álló felidőzéses tesztet töltött ki 196 tanuló. A teszt célja annak a felmérése volt, hogy a talpas vagy a talpatlan szöveg esetében eredményesebb-e az információk előhívása. Kétféle párosított t-próbát alkalmazva hasonlították össze a szerzők a szövegértési, valamint a felidőzéses tesztek eredményeit.

Ha érdekli a vizsgálat eredménye, olvassa el az *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat 2023. évi 2. számában megjelent tanulmányt!

<https://doi.org/10.21030/anyp.2023.2.1>

Bereczk Zsófia Mirtill – Parapatics Andrea: A nyelvjárási tudat fejlesztésének útjain I. Nyugat-dunántúli középiskolások nyelvjárási tudata

A tanulmány az első része annak a dolgozatnak, amely közel 200 fő gimnáziumi és technikumi tanuló nyelvjárással kapcsolatos ismereteit, élményeit és attitűdjeit méri fel kérdőíves módszerrel. A kapott eredmények arról tanúskodnak, hogy bár a végzős tanulóknak valamivel több és rendszerezettebb tudásuk van a kérdéssről a kilencedikes diákokhoz képest, a megkérdezettek összességében bizonytalan és a legtöbb esetben sztereotip ismeretekkel és attitűdökkel rendelkeznek ezen a téren. A kutatás adalékokkal szolgál a vizsgált tanulók nyelvhasználatára jellemző regionális nyelvi sajátosságokról is, amelyek többek számára okoztak már kellemetlen élményeket, sőt hátrányt. Az eredmény alapján egy – nem csak a vizsgált régióban élők körében alkalmazható – feladatsor is készült a nyelvjárási tudat fejlesztésére. Ez a feladatsor a dolgozat második részében, a folyóirat *Műhely* rovatában jelent meg.

Ha olvasna a középiskolások nyelvjárási tudatáról, a figyelmébe ajánljuk az *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat 2023. évi 2. számában megjelent tanulmányt.

<https://doi.org/10.21030/anyp.2023.2.2>

Laczkó Mária: Szövegértés-alapú narratívaalkotás középiskolás korban

A szerző abból indul ki, hogy a szövegértés-alapú narratívaalkotás összetett folyamatában a hallott tartalmat saját szavainkkal adjuk vissza. Ez egy olyan félreproduktív beszédhelyzet, amelyben a létrehozott narratíva a spontán beszéd vizsgálatával egyidejűleg a szövegértés elemzését is lehetővé teszi. Ez a feladattípus a köznevelésben az alsó tagozaton is szokásos iskolai gyakorlat, a vizsgálata azonban később, a középiskolában is fontos lehet. Egyrészt azért, mert a produkciós jellemzőkből lehet a percepció sajátosságokra következtetni, másrészt azért, mert számtalan iskolai feladat, például a jegyzetelés alapját is képezheti. Sőt előfordul az idegen nyelvű érettségi vizsga részfeladataként és egyes nyelvvizsgák részeként is. A tanulmány 11. osztályos technikumi és szakközépiskolai tanulók szövegértés-alapú narratívaalkotási folyamatát elemzi a létrehozott produktumok hossza, szöveg gazdagsága alapján. Az elemzés kiterjed továbbá a helyesen felidézett tartalmi elemek mennyiségére, minőségére és a tartalmi elemek felidézésekor megjelenő hibák tipizálására is.

Ha kíváncsi a kutatás eredményeire, látogasson el az *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat oldalára, a 2023. évi 2. számhoz!

<https://doi.org/10.21030/anyp.2023.2.3>

Bereczk Zsófia Mirtill – Parapatics Andrea: A nyelvjárási tudat fejlesztésének útján II. Újabb feladatok a nyelvjárási témakör tanításához

A tanulmány egy két részből álló dolgozat második része. Elsősorban a nyelvjárástani ismeretek feldolgozásához kíván segítséget nyújtani különféle munkaformákra és feladattípusokra épülő, saját fejlesztésű tanítási ötletekkel. A köznevelés és az egyetemi képzés különböző szintjein is alkalmazható feladatok célja, hogy élményszerűen, a tanulók és a hallgatók nyelvérzékére, és ha van, nyelvi háttérére építve mutassák be a nyelv területi változatosságának a természetes voltát. A témakör fontos eleme a pozitív attitűd kialakítása, a tévhitek minél meggyőzőbb eloszlatása, adott esetben a sztereotípiák cáfolata, ezért a bemutatott feladatok erre is törekszenek. A pandémiás időszak tapasztalatai alapján a tanítási ötletek többsége az online oktatási térben is megvalósítható. A feladatok alapjául a nyugat-dunántúli régió közel 200 középiskolás tanulója körében végzett empirikus kutatás eredményei is szolgáltak. Ezeket a dolgozat első része, a folyóirat *Tanulmányok* rovatában megjelent írás mutatja be részletesen.

Ha szeretné megismerni a nyelvjárási tudatot fejlesztő jó gyakorlatokat, megtalálja őket az *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat 2023. évi 2. számában.

<https://doi.org/10.21030/anyp.2023.2.4>

Juhász Milán: A szövegalkotási kompetencia megjelenése a Nemzeti alaptantervekben

A szerző abból az alapvetésből indul ki, hogy Magyarországon a köznevelési rendszer legfelső szintű közös tanulmányi terve, a Nemzeti alaptanterv azokat a szükséges és nélkülözhetetlen tartalmakat foglalja magába, amelyeket a tanulóknak általános és középiskolai képzésük során el kell sajátítaniuk. A tanulmány a dokumentumelemzés módszerével vizsgálja, hogy a Magyarországon eddig megjelent öt Nemzeti alaptanterv alapelveiben és céljaiban, műveltségterületeinek a leírásaiban, kiemelt fejlesztési feladataiban hogyan és milyen mértékben jelenik meg a szövegalkotási kompetencia. Bemutatja, hogy a különböző képzési szinteken mely szövegtípusok ismeretei elvárt követelmények, és a szövegalkotási kompetencia fejlesztésére mely tevékenységeket írja elő az öt dokumentum. Rávilágít arra is, hogy ezek az elvárások és tevékenységek hogyan változtak a magyar nyelv és irodalom műveltségterületen belül a Nemzeti alaptanterv változása során.

A NAT és a szövegalkotás fejlesztése iránt érdeklődőknek ajánljuk az *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat 2023. évi 2. számában megjelent írást.

<https://doi.org/10.21030/anyp.2023.2.5>